

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็นส่วนคือ สรุปการวิจัย การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร

1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร

1.1.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกรรมการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร เกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าที่ขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและได้รับการอนุมัติแล้วในจังหวัดยโสธร จำนวน 295 กลุ่ม และกรรมการกลุ่มทุกตำแหน่ง กลุ่มละ 5 คน รวม 1,475 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร ที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดี ทั้งหมด 79 กลุ่ม ในช่วง พ.ศ.2557 และคณะกรรมการของกลุ่มเหล่านี้กลุ่มๆละ 5 คน จำนวน 79 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 237 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับสัมภาษณ์คณะกรรมการเป็นรายบุคคล

ชุดที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์กรรมการแบบกลุ่ม (Group Interview)

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างรายบุคคลและสัมภาษณ์กลุ่ม ตามจำนวนเป้าหมาย คือ 79 กลุ่ม 237 คน ในระหว่างเดือน เมษายน-มิถุนายน 2558

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าเกิดจากการความต้องการของคนในชุมชนและเกิดจากหน่วยงานราชการเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนจัดตั้งขึ้น วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าประมาณครึ่งหนึ่งเริ่มดำเนินกิจกรรมผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเป็นระยะเวลา 11-15 ปี มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 19.51 คน ดำเนินกิจกรรมผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าอย่างเดียว และกิจกรรมผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้างกับกิจกรรมอื่นๆร่วมด้วย ได้แก่ ออมทรัพย์ แปรรูปข้าว ทอเสื่อกก ทำขนม แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ร้านค้าชุมชน แปรรูปสมุนไพร นวดแผนโบราณ เพาะเห็ดและจำหน่ายปุ๋ย โดยมีผลิตภัณฑ์ ได้แก่ หมอนจิด ผ้าไหม ผ้าขาวม้า ผ้าฝ้าย ผ้าห่ม เสื้อผ้า ผ้าคลุมไหล่และที่นอน ใช้ทุนในการดำเนินกิจกรรมจากหลายแห่ง ทั้งการระดมหุ้นจากสมาชิก มีมูลค่าหุ้นเฉลี่ย 138.10 บาท/หุ้น มีหุ้นเฉลี่ยจำนวน 52.71 หุ้น/กลุ่ม มูลค่าหุ้นทั้งหมดเฉลี่ย 6,395.69 บาท/กลุ่ม นอกจากนี้ยังใช้ทุนจากการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การศึกษานอกโรงเรียนตามอัยยาศัย สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยโสธร สำนักงานสหกรณ์จังหวัดยโสธร กองทุนหมู่บ้าน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและธนาคารออมสิน มีรายจ่ายในการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเฉลี่ย 93,740.92 บาท/ปี มีรายได้ในการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเฉลี่ย 153,767.09 บาท/ปี มีเงินทุนหมุนเวียน เฉลี่ย 41,721.52 บาท ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินมีเพียงร้อยละ 17.7 ที่มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 664,621.43 บาท จัดสรรผลประโยชน์และแบ่งปันผลกำไรโดยการปันผลหุ้นเฉลี่ย 54.66 บาท/หุ้น และจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เฉลี่ย 50,386.28 บาท/ปี

1.3.2 สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

1) สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

(1) การวางแผนดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณครึ่งหนึ่ง มีการรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวางแผนดำเนินงาน

การทำแผนแบบมีส่วนร่วม วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าเกือบ สามในสี่มีการประชุมทำแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกและกรรมการ

การถ่ายทอดแผนงาน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณ ครึ่งหนึ่ง มีการถ่ายทอดแผนงาน และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง

(2) การบริหารกรรมการ

การคัดเลือกคณะกรรมการ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบ ทั้งหมด มีการคัดเลือกคณะกรรมการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน

การแบ่งบทบาทหน้าที่ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบทั้งหมด แบ่งบทบาทหน้าที่การบริหารอย่างชัดเจน

การพัฒนากรรมการด้านการบริหาร วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อยมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนากรรมการด้านการบริหารจัดการ

(3) การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

หลักเกณฑ์การรับสมาชิก วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบสอง ในสามมีการกำหนดหลักเกณฑ์การรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้ชัดเจน

การพัฒนาสมาชิก วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบทั้งหมด มีการพัฒนาสมาชิกโดยการฝึกอบรม

สวัสดิการสมาชิก วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณครึ่งหนึ่ง มีสวัสดิการให้สมาชิก แต่ไม่เป็นระบบ

(4) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

การแสวงหาความรู้และข้อมูลข่าวสาร วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณสามในสี่มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาปรับใช้พัฒนางานอยู่เสมอ

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณครึ่งหนึ่งมีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปรับใช้

การจัดเก็บข้อมูล วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าครึ่งหนึ่ง เล็กน้อยมีการจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ

การสื่อสารประชาสัมพันธ์กับสมาชิก วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ส่วนใหญ่มีการสื่อสารกับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

(5) **การประเมินผล**

การติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณสามในสี่มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน

การประเมินผล วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณสองในสามมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน

การรวมตัวเป็นเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณครึ่งหนึ่งมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายด้านการตลาดและด้านความรู้

2) **สภาพการดำเนินงานด้านการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้า**

(1) **กระบวนการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้า**

ต้นทุนการผลิต วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบทั้งหมดมีการคิดต้นทุนการผลิตที่เหมาะสมกับราคาจำหน่าย

วัตถุดิบ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าสามในสี่เล็กน้อยซื้อวัตถุดิบจากร้าน/โรงงาน

วิธีการผลิต วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย สมาชิกต่างคนต่างผลิต

การควบคุมกระบวนการผลิต วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อยมีการควบคุมการผลิตอย่างสม่ำเสมอ

(2) **การจัดการผลผลิต**

การออกแบบผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบครึ่งหนึ่งออกแบบตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มและความต้องการของลูกค้า/ตลาด

ความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ส่วนใหญ่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการฝึกอบรม

การแปรรูปผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าสองในสามเล็กน้อยมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์

วิธีการแปรรูป วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบทั้งหมดสมาชิกดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าเอง

3) สภาพการดำเนินงานด้านการตลาด

แหล่งจำหน่ายสินค้า วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบครึ่งหนึ่งขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าที่กลุ่ม

การกำหนดราคาสินค้า วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบทั้งหมดสามารถกำหนดราคาเองได้โดยคิดจากต้นทุนการผลิต

การติดตามลูกค้า วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย มีการติดตามข้อมูลลูกค้าบ้างเป็นบางครั้ง

การจัดสิทธิบัตร วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ทั้งหมดไม่มีการจัดสิทธิบัตร

เครื่องหมายการค้า วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณสามในสี่ไม่มีเครื่องหมายการค้า

การส่งเสริมการตลาด วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์สินค้าและส่งเสริมให้ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชน

การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบสามในสี่ เป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่ผู้สนใจ

การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/องค์กร วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าส่วนใหญ่ ติดต่อประสานงาน สร้างความสัมพันธ์และให้ความร่วมมือ

การได้รับการรับรองมาตรฐาน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยได้เป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป รองลงมาได้รับการรับรอง มผช.

4) สภาพการดำเนินงานด้านการเงิน

การระดมทุนเพิ่มเติม วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เกือบสามในสี่ไม่มีแหล่งการระดมทุนเพิ่มเติม

หลักฐานการบัญชี วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ประมาณครึ่งหนึ่ง มีการจดบันทึกการบัญชีเป็นบางครั้ง

การตรวจสอบการเงิน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า มากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย มีการตรวจสอบการเงิน และแจ้งให้สมาชิกทราบเป็นบางครั้ง

แผนการเงิน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าส่วนใหญ่มีแนวทางการใช้เงินทุนที่ได้จากภายในและเงินทุนที่ได้ภายนอก

3. สภาพข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของกรรมการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/
เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร พบว่า คณะกรรมการวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าทั้งหมดเป็นเพศหญิง
มีอายุเฉลี่ย 48.97 ปี มากกว่าครึ่งเล็กน้อย จบชั้นประถมศึกษา เกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบัน
เกษตรกร โดยมีมากกว่าสองในสามเล็กน้อย เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สองในสามเคยผ่านการ
อบรม/ดูงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

3.2 สภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน พบว่า เกือบทั้งหมด
มีอาชีพที่นอกเหนือจากการทอผ้าคือการทำนา มีแรงงานทั้งหมดในครัวเรือนเฉลี่ย 3.23 คน
เป็นแรงงานในการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเฉลี่ย 1.22 คน มีรายได้ รวมทั้งหมดของครัวเรือน
เฉลี่ย 146,655.70 บาท/ปี และมีรายได้จากการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเฉลี่ย 20,118.57 บาท/ปี มีที่ดินเป็น
ของตนเองและเช่าที่ดินของผู้อื่น โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 11.77 ไร่ ส่วนใหญ่มีหนี้สินในการ
ลงทุนการดำเนินการเกษตร กรรมการมากกว่าสองในสามเล็กน้อยกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน
โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 98,518.39 บาท/ครัวเรือน

4. ความคิดเห็นของกรรมการต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์
ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร จำนวน 7 ด้าน โดยภาพรวมเห็นว่า กรรมการวิสาหกิจชุมชน
เห็นด้วยในระดับ มากใน 2 ด้าน และระดับปานกลางใน 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารองค์กร โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วย
กับการบริหารองค์กรในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 10 ประเด็นย่อย
คณะกรรมการเห็นด้วยมากใน 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินแก่สมาชิกทราบ
อย่างสม่ำเสมอ การจัดบันทึกการเงิน/บัญชีทุกครั้งที่มีการรับ-จ่าย และการบริหารจัดการทุน
ภายใน-ภายนอกอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการเห็นด้วยปานกลางใน 7 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการ
กำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและ
ทิศทางของกลุ่ม การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตาม
ความเหมาะสม การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม การทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกัน
ระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิก และการนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุงอย่าง
ต่อเนื่อง

2) ด้านการวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็น
ด้วยระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 6 ประเด็นย่อย คณะกรรมการเห็นด้วย
ระดับมากใน 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการถ่ายทอดแผนการปฏิบัติงานให้สมาชิกทราบอย่างทั่วถึง

และสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานสินค้าจากต้นทุน คณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลางใน 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นต่อการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม มีการปฏิบัติตามแผนอย่างครบถ้วน และมีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน

3) การบริหารการตลาด โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 5 ประเด็นย่อย คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมากใน 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการกำหนดราคาจากต้นทุน มีการผลิตตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และมีการนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลางใน 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมายก่อนการผลิตและการบริการ และมีการสร้างเครือข่ายการตลาด

4) การจัดการความรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับ ปานกลางเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 6 ประเด็นย่อย คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมากใน 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา กลุ่ม และมีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยนำเทคโนโลยีมาผสมผสานอย่างกลมกลืน และนำมาใช้ปรับปรุงกลุ่ม คณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลางใน 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการรวบรวมถ่ายทอดแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก และมีการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่บุคคลภายนอก

5) การบริหารสมาชิกกลุ่ม โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 4 ประเด็นย่อย คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมากใน 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกอย่างชัดเจนและมีการพัฒนาสมาชิกกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอนทั่วถึง คณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลางใน 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ มีการจัดสวัสดิการทั่วถึงและเป็นธรรมสมาชิกมีความพึงพอใจ และมีการประเมินผลการงานให้สมาชิกทราบเพื่อนำมาปรับปรุง

6) การจัดการสินค้า โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 5 ประเด็นย่อย คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมากใน 2 ประเด็น เรื่องสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐานตามที่กำหนดและการพัฒนาวิธีการผลิตทำให้สามารถผลิตสินค้าได้หลากหลายชนิดยิ่งขึ้น คณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลางใน 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยช่วยดึงดูดความสนใจของลูกค้า

การจัดเก็บสินค้าเป็นหมวดหมู่ทำให้การจัดการสินค้าได้อย่างรวดเร็ว และวิธีการขนส่งสินค้าไปยังแหล่งจำหน่ายอย่างเหมาะสม

6) กระบวนการผลิต โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 10 ประเด็นย่อย คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมาก ใน 9 ประเด็นย่อย ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของแหล่งผลิตสินค้าหรือบริการที่เหมาะสม การเลือกใช้วัตถุดิบ โดยเน้นจากในชุมชน การคัดเลือกบุคคลในกระบวนการผลิตอย่างเหมาะสม กระบวนการผลิตที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า การควบคุมคุณภาพผลผลิตเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับต้นทุนการผลิต ช่องทางการจำหน่ายสินค้าหลากหลาย และการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาด คณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลาง ใน 1 ประเด็นย่อย คือ กระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

5. ปัญหาของคณะกรรมการฯเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

1) ด้านบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงาน กรรมการมากกว่าหนึ่งในสาม เล็กน้อยระบุว่าวิสาหกิจชุมชนของตนมีปัญหาเรื่องกลุ่มขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ดี

ปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการ กรรมการเกือบหนึ่งในสามระบุว่า วิสาหกิจชุมชนของตนขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาเกี่ยวกับสมาชิก กรรมการประมาณหนึ่งในสาม ระบุว่าวิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรผลประโยชน์ กรรมการประมาณสามในสี่ระบุว่าวิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ค่าตอบแทนในการทำงานไม่แน่นอน

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลข่าวสาร กรรมการมากกว่าหนึ่งในสี่ เล็กน้อยระบุว่า วิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้สมาชิกไม่ทั่วถึง

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล กรรมการเกือบหนึ่งในสามระบุว่าวิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดการประเมินผลการดำเนินงานประจำปี

2) ด้านการผลิต

ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิต กรรมการประมาณหนึ่งในสี่ ระบุว่าวิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดการป้องกันความผิดพลาดในกระบวนการผลิต

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการผลผลิต กรรมการเกือบหนึ่งในสามระบุว่า

วิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดการวางแผนการจัดการผลผลิตที่ต่อเนื่อง

3) ด้านการตลาด

ปัญหาเกี่ยวกับการตลาด กรรมการมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย ระบุว่า วิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดการวิเคราะห์ทิศทางการตลาดของสินค้า

ประเด็นการส่งเสริมการตลาด กรรมการประมาณหนึ่งในสาม ระบุว่า วิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดการเชื่อมโยงการตลาดสินค้า

4) ด้านการเงิน

ปัญหาเกี่ยวกับการระดมทุน กรรมการมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย ระบุว่า วิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่ ขาดการระดมทุนเพิ่มเติม

ปัญหาเกี่ยวกับระบบบัญชีการเงิน กรรมการเกือบมากกว่าหนึ่งในสี่เล็กน้อยระบุว่า วิสาหกิจชุมชนที่ตนเป็นกรรมการอยู่จัดบัญชีไม่สม่ำเสมอ

6. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

1) ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงาน กรรมการมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยให้ข้อเสนอแนะว่าควรหาความรู้เพิ่มเติมในการวางแผน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคณะกรรมการ กรรมการเกือบสองในห้าให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงคณะกรรมการเมื่อครบวาระที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมาชิก กรรมการประมาณสองในห้าให้ข้อเสนอแนะว่าควรปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรผลประโยชน์ กรรมการเกือบสองในห้าให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการกำหนดค่าตอบแทนในการทำงานร่วมกันให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลข่าวสาร กรรมการมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการนำความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผล กรรมการมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยให้ข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานประจำปีร่วมกัน

2) ด้านการผลิต

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการผลิต กรรมการมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการควบคุมกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการผลผลิต กรรมการประมาณสองในห้า ให้
ข้อเสนอแนะว่าควรกระจายผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านการตลาด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาด กรรมการประมาณสองในห้าให้
ข้อเสนอแนะว่าควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด กรรมการเกือบสองในห้า ให้
ข้อเสนอแนะว่าควรร่วมจัดแสดงสินค้าในงานต่างๆเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านการเงิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการระดมทุน กรรมการประมาณสองในห้า ให้
ข้อเสนอแนะว่าควรเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มหุ้นทุกปี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบบัญชีการเงิน กรรมการเกือบสองในห้าให้
ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจดบัญชีทุกครั้งเมื่อมีการรับจ่ายเงิน

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัด

ยโสธร

การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าเกิดจากความต้องการ
ของคนในชุมชนและเกิดจากหน่วยงานราชการเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนจัดตั้งขึ้น สอดคล้องกับ
สุปราณี ระวังดี (2556:77) ที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์
อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่าการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเกิดจากชุมชนรองลงมาจากได้รับการส่งเสริม
ของหน่วยงานรัฐ ประมาณครึ่งหนึ่งดำเนินกิจกรรมผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเป็นระยะเวลา 11-15 ปี แสดง
ให้เห็นถึงความมั่นคงของกลุ่มที่สามารถดำเนินกิจกรรมกลุ่มมาได้ยาวนานจนถึงปัจจุบัน เป็นเพราะ
การทอผ้าเป็นกิจกรรมที่คนในชุมชนทำอยู่สืบทอดต่อมาจากรบรรพบุรุษอยู่แล้ว มีการรวมกลุ่มกัน
ทำมาก่อนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เริ่มในปี พ.ศ.2548 และกิจกรรมของกลุ่มสามารถสร้าง
อาชีพเสริมรายได้ให้กับสมาชิก จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 19.51 คน ดำเนินกิจกรรมผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้า
และกิจกรรมอื่นร่วมด้วย ได้แก่ ออมทรัพย์ แปรรูปข้าว ทอเสื่อกก และทำขนม การทำกิจกรรมที่
หลากหลายเป็นการลดความเสี่ยงและเพิ่มทางเลือกและฝึกทักษะให้กับสมาชิกกลุ่มในการประกอบ
อาชีพ โดยมีผลิตภัณฑ์หลัก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หมอนจิด ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า ใช้

ทุนในการดำเนินกิจกรรมจากการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของร่วมกันทำกิจกรรมและร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนั้นยังได้รับการสนับสนุนทุนจากหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนโดยหน่วยงานราชการต่างๆตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน

2.2 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ในจังหวัดยโสธร

2.2.1 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า การวางแผนการดำเนินงานกลุ่มนั้นมีการรวบรวมข้อมูลมาใช้วิเคราะห์เพื่อการวางแผนดำเนินงาน มีการนำข้อมูลจากการดำเนินกิจกรรมและข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนจะทำให้ได้แผนงานที่มีคุณภาพ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เนื่องจากกลุ่มมีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานรวมถึงในการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยสมาชิกกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนร่วมกัน หลังจากนั้นจะถ่ายทอดแผนงานเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เป็นเพราะกลุ่มให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งจำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติได้ทราบถึงแผนการดำเนินงาน สอดคล้องกับ เยาวเรศ ทิฐธรรม (2549:80) ที่ศึกษาสถานภาพและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่สอด จังหวัดตราด พบว่า วิสาหกิจชุมชนมีการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผน โดยมีการทำแผนแบบมีส่วนร่วม ใช้การประชุมทำแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกและกรรมการ

จากการศึกษาพบว่าด้านการบริหารกรรมการนั้นมีการคัดเลือกคณะกรรมการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน มีวาระในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ เป็นเพราะกลุ่มต้องการให้มีคนที่มีความสามารถได้มีโอกาสในการเข้ามาบริหารกลุ่ม ซึ่งกรรมการบางคนที่มีภารกิจไม่ค่อยมีเวลาในการทำกิจกรรมจะได้สับเปลี่ยนให้คนอื่นทำหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแบ่งบทบาทหน้าที่การบริหารอย่างชัดเจน มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนากรรมการด้านการบริหารจัดการ เป็นการพัฒนาผู้นำและสมาชิกอย่างเป็นขั้นตอนทั่วถึงและสอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สำหรับหลักเกณฑ์การรับสมาชิก เกินครึ่งหนึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์การรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้ชัดเจน นอกจากนั้นยังมีการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ เพิ่มทักษะความสามารถในการนำมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยการรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ

2.2.2 สภาพการดำเนินงานด้านการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้า

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนมีการคิดต้นทุนการผลิตที่เหมาะสมกับราคาจำหน่าย เพื่อให้คุ้มกับที่ลงทุน แต่การใช้วัตถุดิบนั้นพบว่าส่วนใหญ่ซื้อจากร้าน/โรงงานในตัวจังหวัดและจากต่างจังหวัด วัตถุดิบในชุมชนมีไม่เพียงพอและบางอย่างไม่มีในชุมชนจึงต้องอาศัยการซื้อจากนอกชุมชน มีวิธีการผลิตโดยรวมกลุ่มกันผลิต ใช้การควบคุมกระบวนการผลิตโดยอาศัยการตรวจสอบระหว่างสมาชิกด้วยกันและจากลูกค้า ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ พบว่าเกือบครึ่งหนึ่งออกแบบตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มและความต้องการของลูกค้า/ตลาด ซึ่งใช้ความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการฝึกอบรมเพิ่มเติม พัฒนาต่อยอดแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเป็นทางเลือกให้ลูกค้าและตอบสนองความต้องการของตลาดซึ่งดำเนินการโดยสมาชิกกลุ่ม

2.2.3 สภาพการดำเนินงานด้านการตลาด

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มมีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่กลุ่ม ซึ่งลูกค้าที่เป็นลูกค้าประจำและลูกค้าทั่วไปจะมาเลือกซื้อสินค้าและรับซื้อที่กลุ่ม ทั้งนี้ เพราะกลุ่มมีแนวคิดในการหาสถานที่จำหน่ายซึ่งที่กลุ่มก็เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม ซึ่งสามารถกำหนดราคาเองได้โดยคิดจากต้นทุนการผลิต หลังจากลูกค้าซื้อสินค้าไปแล้วก็มีการติดตามข้อมูลลูกค้าบ้างเป็นบางครั้ง จากทางโทรศัพท์และบัญชีลูกค้าที่มีอยู่ มีการส่งเสริมการตลาดโดยการประชาสัมพันธ์สินค้า และส่งเสริมให้ใช้ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่ผู้สนใจ มีการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/องค์กรโดยการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่างๆ ในทุกด้าน สำหรับมาตรฐานที่ได้รับ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์โอท็อป และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.2.4 สภาพการดำเนินงานด้านการเงิน

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนไม่มีการระดมทุนเพิ่มเติม ใช้ทุนจากผลกำไรในการประกอบการและการสนับสนุนของหน่วยงานราชการต่างๆ มีการจัดบันทึกทางการเงินบัญชีเพื่อนำมาตรวจสอบและแจ้งให้สมาชิกทราบสถานะทางการเงิน รวมทั้งมีการวางแผนทางการเงิน ใช้เงินทุนที่ได้รับจากการประกอบการและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกให้เกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชน

2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 48.96 ปี สอดคล้องกับสุปราณี ระวังดี (2556:43-46) ที่ศึกษาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่ามีอายุเฉลี่ย 48.12 ปี ผลการศึกษาพบว่า เกินครึ่งหนึ่งเคยผ่านการอบรม/ดูงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนหลักสูตรการทอผ้า ในหลักสูตร

การข้อมสิทธิ์ธรรมชาติ หลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ หลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่ม หลักสูตรการบัญชีกลุ่ม หลักสูตรการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ หลักสูตรการจำหน่ายสินค้า หลักสูตรการตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการเพิ่มความรู้จากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและวิสาหกิจชุมชนเองที่ต้องการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของตนเองให้ดีขึ้น

2.4 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

โดยภาพรวมกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยในระดับมากกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า

1) ด้านการบริหารองค์กร โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยกับการบริหารองค์กรในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาและปรับปรุงด้านการบริหารองค์กรที่ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทิศทางการดำเนินงานของกลุ่มร่วมกัน และทบทวนผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปีและสรุปผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา อุปสรรคต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงด้านการวางแผนดำเนินงาน โดยหาความรู้ในการวางแผนงานที่ถูกต้องเพิ่มเติม เพื่อปรับใช้กับการวางแผนงานวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3) การบริหารการตลาด โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับมาก วิสาหกิจชุมชนมีการนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง จัดทำบัญชีลูกค้าติดตามข้อมูลนำมาพัฒนาสินค้าให้ตรงความต้องการของลูกค้า และมีการกำหนดราคาสินค้าจากต้นทุน ทำให้จำหน่ายสินค้าได้ในราคาที่วิสาหกิจชุมชนไม่ขาดทุน สอดคล้องกับเยาวเรศ ทิฐธรรม (2549:80) ได้สรุปว่า การบริหารด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ด้านการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่องและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์มีการปฏิบัติมากที่สุด

4) การจัดการความรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับ ปานกลาง แสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ข้อมูลข่าวสารให้ดียิ่งขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้สมาชิกทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และนำไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

5) การบริหารสมาชิกกลุ่ม โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับ

ปานกลาง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในเรื่องการประเมินผลการทำงานของสมาชิกโดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานประจำปี เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้ดีขึ้น

6) **การจัดการสินค้า** โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับปานกลาง ซึ่งสินค้าของกลุ่มได้รับการรับรองมาตรฐานและมีสินค้าหลากหลายชนิดควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในเรื่องออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยช่วยดึงดูดความสนใจของลูกค้ามากขึ้น

7) **กระบวนการผลิต** โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย การเลือกใช้วัตถุดิบโดยเน้นจากในชุมชนอยู่ในระดับปานกลางจึงควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนา สอดคล้องกับ วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547:74) ที่ได้สรุปว่า การผลิตที่ดีควรเป็นการผลิตที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ การผลิตในชุมชนหากเป็นการผลิตที่อาศัยวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น จะทำให้ต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบลดลง ควรวางแผนระยะยาวในการสนับสนุนให้มีการผลิตวัตถุดิบภายในชุมชนให้มากขึ้น

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร

2.5.1 ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

1) การวางแผนการดำเนินงาน พบว่ามากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยมีปัญหาเรื่องขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ดี เป็นเพราะว่ามีบางกลุ่มที่ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวางแผน ขาดการวางแผนแบบมีส่วนร่วมทำให้ไม่สามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน วิสาหกิจชุมชนควรหาความรู้เพิ่มเติมในการวางแผน เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการวางแผนดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

2) การจัดสรรผลประโยชน์ พบว่าประมาณสามในสี่ มีปัญหาเรื่องค่าตอบแทนในการทำงานไม่แน่นอน ทั้งนี้ ยังมีบางกลุ่มที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์การจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจน จึงควรมีการกำหนดค่าตอบแทนในการทำงานร่วมกัน

2.5.2 ด้านการผลิต

การจัดการผลผลิต พบว่ามากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยมีปัญหาเรื่องขาดการวางแผนการจัดการผลผลิตที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ เป็นเพราะยังมีบางกลุ่มที่ขาดการวางแผนการผลิต จึงทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดไม่แน่นอน จึงควรกระจายผลิตภัณฑ์สินค้าออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ

2.5.3 ด้านการตลาด

การตลาด พบว่ามากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยมีปัญหาเรื่อง ขาดการวิเคราะห์ทิศทางการตลาดของสินค้า ทั้งนี้ เนื่องจากมีบางกลุ่มที่ไม่มีการติดตามข้อมูลลูกค้า ทำให้ไม่มีข้อมูล

นำมาวิเคราะห์ด้านการตลาด จึงควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด และนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง

2.5.4 ด้านการเงิน

การระดมทุน พบว่ามากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยมีปัญหาเรื่อง ขาดการระดมทุนเพิ่มเติม เพราะยังมีบางกลุ่มที่ไม่มีการระดมทุนเพิ่มเติม จึงควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มหุ้นทุกปี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โดยภาพรวมของคณะกรรมการกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร ทั้งที่เป็นระดับมากเหมาะกับการส่งเสริมต่อยอด และที่เป็นปัญหามาซึ่งข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน พบว่าการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนและมีหน่วยงานราชการมาสนับสนุนและมีการระดมหุ้นจากสมาชิกกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอื่นๆให้ดีขึ้นต้องเริ่มตั้งแต่กระบวนการก่อตั้งกลุ่มซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยสนับสนุนกระตุ้นให้ชุมชนค้นหาความต้องการของตนเองที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรม ก่อให้เกิดรายได้ในชุมชน เพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.1.2 ผลการศึกษากาการบริหารจัดการ พบว่ามีการคัดเลือกคณะกรรมการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่การบริหารอย่างชัดเจน ดังนั้น หากมีการตั้งวิสาหกิจชุมชนใหม่ขึ้น เจ้าหน้าที่ควรชี้แจงให้วิสาหกิจชุมชนรู้ถึงการวางระบบการบริหารจัดการแบ่งบทบาทหน้าที่กันภายในกลุ่ม เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มต่อไป

3.1.3 ผลการศึกษาระบบการผลิต พบว่าวิสาหกิจชุมชนต้องซื้อวัตถุดิบจากภายนอก เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปแนะนำส่งเสริมให้มีศักยภาพในการผลิต เช่น ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ขอความร่วมมือด้านความรู้ไปยังศูนย์หม่อนไหมที่อยู่ในจังหวัดใกล้เคียงในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านความรู้และกระบวนการผลิต ให้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพการผลิตวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าต่อไป

3.1.4 ผลการศึกษาการจัดสรรผลประโยชน์ พบว่ามีการจัดสรรผลประโยชน์แบ่งปันผลกำไรในรูปแบบหุ้นและจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งการจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรมสมาชิกพอใจนั้น จะเป็นแรงกระตุ้นใจให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและกระบวนการกลุ่มจะดำเนินอย่างต่อเนื่อง วิสาหกิจชุมชนควรเพิ่มเติมในด้านการจัดสวัสดิการให้สมาชิกกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรมให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งสวัสดิการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย และสวัสดิการเมื่อมีการตาย

3.1.5 ผลการศึกษาการบริหารการตลาด พบว่ามีการกำหนดราคาสินค้าจากต้นทุน มีการนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง แต่พบปัญหาเรื่องขาดการวิเคราะห์ทิศทางตลาดของสินค้า วิสาหกิจชุมชนควรวิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์การตลาดที่ชัดเจนและต่อเนื่อง การบริหารการตลาดที่ดีซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมการทำกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาสภาพการดำเนินงานในวิสาหกิจชุมชนในระดับปานกลาง เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงาน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าที่มีผลการประเมินศักยภาพระดับดี ซึ่งในวิสาหกิจชุมชนที่มีผลการประเมินศักยภาพระดับปานกลางและระดับปรับปรุงอาจมีสภาพการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบถึงจุดเด่น จุดด้อยของวิสาหกิจชุมชน และหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เหมาะสมกับสภาพต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาสภาพการดำเนินงานในวิสาหกิจชุมชนประเภทกิจการอื่นที่มีกิจกรรมแตกต่างกันออกไป เพื่อทราบสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการอื่นๆ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า โดยภาพรวมได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า ซึ่งในวิสาหกิจชุมชนประเภทกิจการอื่นอาจมีสภาพการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำผลที่ได้มาประกอบการวางแผนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างเหมาะสมต่อไป